

Gidsenkring Westhoek

VADEMECUM

BASISBEGINSELEN VAN HET AUTEURSRECHT VOOR GIDSEN EN GIDSENVERENIGINGEN.

Luc De Dobbeleer

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. WAT IS HET AUTEURSRECHT?	4
2. WELKE RECHTEN HEEFT DE AUTEUR?	4
A. HET REPRODUCTIERECHT	4
B. UITZONDERINGEN OP HET AUTEURSRECHT	6
1. <i>Fotokopie voor privégebruik</i>	6
2. <i>Reprografie voor beroepsactiviteiten</i>	6
C. HET DISTRIBUTIERECHT	7
D. RECHT VAN MEDEDELING AAN HET PUBLIEK	7
3. UITZONDERINGEN OP HET AUTEURSRECHT	8
A. REDEVOERINGEN UITGESPROKEN IN PARLEMENTEN, OPENBARE ZITTINGEN VAN	8
B. OFFICIËLE AKTEN VAN DE OVERHEID	8
C. HET CITAATRECHT	8
D. ACTUALITEITSVERSLAGGEVING	8
E. PRIVÉ- OF THUISKOPIE	9
F. REPRODUCTIE EN PUBLIEKE MEDEDELING VOOR DE AANKONDIGING EN	9
G. WERKEN DIE KUNNEN GENIETEN VAN DE PANORAMAVRIJHEID.....	9
H. OM EDUCATIEVE REDENEN	10
I. WERKEN DIE TOT HET OPENBAAR DOMEIN BEHOREN	11
1. <i>Wegens het verstrijken van de beschermingsduur</i>	11
2. <i>Door een beslissing van de auteur zelf</i>	11
J. VERWEESDE RECHTEN ZONDER GEKENDE AUTEUR.....	11
K. SPECIFIEK VOOR WEBMASTERS: FOTO'S "EMBEDDEN"	12
4. OVERDRACHT VAN RECHTEN	12
A. VERKOOP	12
B. LICENTIE.....	12
1. <i>De Creative Commons Licentie</i>	13
2. <i>Creative Commons – praktisch</i>	13
5. BEHEERSVENNOOTSCHAPPEN	17
6. PORTRETRECHT [RECHT OP AFBEELDING]	18
ENKELE UITZONDERINGEN	18
7. PRAKTISCHE TIPS VOOR WEBSITES, NIEUWSBRIEVEN EN RONDLEIDINGEN	18
A. VOORAF	19
B. GEBRUIK ZOVEEL MOGELIJK EIGEN FOTO'S	19
C. GEBRUIK RECHTENVRIJE FOTO'S OF FOTO'S MET EEN LICENTIE	19
D. HOE SELECTEER IK AFBEELDINGEN MET EEN CC LICENTIE OP DE WEBSITE "GOOGLE IMAGES "	20
E. HOE PLAATS IK EEN FOTO MET EEN CC LICENTIE OP MIJN WEBSITE OF IN MIJN NIEUWSBRIEF VIA DE WEBSITE CREATIVE COMMONS SEARCH.....	21
F. HOE VOEG IK EEN FOTO IN MET HET TEKSTVERWERKINGSPROGRAMMA WORD [VOOR NIEUWSBRIEVEN EN TIJDSCHRIFTEN].....	26
G. JE WIL TOCH GEBRUIK MAKEN VAN FOTO'S DIE AUTEURSRECHTELIJK BESCHERMD ZIJN	27
H. GEBRUIK VAN KOPIEËN OF PRINTS VAN GEOGRAFISCHE KAARTEN	28
<i>Gebruik van geografische kaarten tijdens een gidsbeurt</i>	28
BIBLIOGRAFIE	29

Voorwoord.

Auteursrechten, wat hebben wij daar nu als gidsen en/of gidsenvereniging mee te maken?
In de praktijk laten wij ons daar inderdaad maar weinig aan gelegen.

Ten onrechte, want de wetgeving wordt als maar strikter en er worden ook meer controles uitgevoerd op de naleving van de wet op de auteursrechten door bevoegde beheersvennootschappen.

Ook voor onze nieuwsbrieven, tijdschriften en websites gebruiken we volop visueel materiaal zonder ons af te vragen of dit wel in orde is met de auteursrechten.
Dit is niet zonder gevaar vermits er bedrijven zijn die specifiek inbreuken op auteursrechten opsporen en hiervoor speciale robots ontwikkeld hebben die automatisch het internet scannen en die inbreuken opsporen.¹

De materie van de intellectuele eigendom waartoe de auteursrechten behoren is bovendien allesbehalve makkelijk te doorgronden. Deze werd in augustus 2022 nog maar eens gewijzigd om te voldoen aan een Europese richtlijn.

In deze bijdrage doe ik alvast een poging om de basisbeginselen ervan te bespreken i.f.v. gidsenactiviteiten en gidsenverenigingen.

Ik dank ook de heer Kurt van Damme van Reprobel omdat hij mij tekst wou nalezen en de nodige suggesties heeft gedaan ter vervollediging.

Luc De Dobbeleer
Middelkerke 01.2023

¹ Voorbeelden van dergelijke bedrijven zijn Visual Rights Group, PicRights, Copytrack.

1. Wat is het auteursrecht?

Het auteursrecht beschermt de originele werken van "letterkunde of kunst" stelt de wet.²

In ruimere zin gaat het over literaire en wetenschappelijke teksten krantenartikelen, beeldhouwwerken, geografische kaarten schilderijen, foto's, voordrachten enz....

2. Welke rechten heeft de auteur?

De auteursrechten maken deel uit van het vermogen van de auteur en zijn samengesteld uit:³

- het reproductierecht;
- het distributierecht;
- het recht van mededeling aan het publiek.

a. Het reproductierecht

De auteur is de enige die het recht heeft te beslissen over de manier waarop, en de voorwaarden waaronder zijn werk mag worden gebruikt.

Om een kopie van een werk te mogen maken, is dus de toestemming van de auteur vereist.

Dit geldt voor alle vormen van kopie: een fotokopie van papier naar papier, papieren kopie van een artikel, maar ook voor de mededeling van beschermd werk via mail, Zoom/Teams, whatsapp, chat en intranet en voor het zogenaamde digitale hergebruik: scans, prints, digitale kopieën vanop internet of gebruik tijdens een PowerPoint presentatie.

² Wetboek economisch recht Art. XI.165. § 1. Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het op welke wijze of in welke vorm ook, direct of indirect, tijdelijk of duurzaam, volledig of gedeeltelijk te reproduceren of te laten reproduceren.

Dat recht omvat onder meer het exclusieve recht om toestemming te geven tot het bewerken of het vertalen van het werk.

³ <https://economie.fgov.be/nl/themas/intellectuele-eigendom/intellectuele-eigendomsrechten/auteursrecht-en-naburige/auteursrechten/bescherming-van-werken/welke-rechten-verleent-het>

Om niet telkens de toestemming van iedere auteur afzonderlijk te moeten vragen, biedt de beheersvennootschap Reprobél de mogelijkheid om met één licentie voor de prints én het digitale hergebruik van beschermde werken in orde te zijn en zo onbeperkt auteursrechtelijk beschermde documenten te kunnen reproduceren en te delen.

Deze beheersvennootschap heeft namelijk het mandaat van alle Belgische beheersvennootschappen van auteurs en uitgevers voor alle gebruiken inclusief digitaal gebruik.

Met deze licentie is quasi alles afgedekt: alle Belgische en gigantisch veel buitenlandse werken van professioneel of informatieve aard [geschiedenisboek, een atlas, toeristische gids...] wetenschappelijke artikels, educatieve werken, romans, foto's, illustraties, cartoons, persartikels, kinderboeken enz...

Wie dus regelmatig prints van beschermd materiaal wil tonen tijdens een gidsbeurt of dergelijk materiaal digitaal wenst te hergebruiken [in een Power Point presentatie] dient dus **over een dergelijke Reprobél licentie te beschikken.**

Na contact te hebben opgenomen met Reprobél blijkt dat toeristische gidsen in de tariefcategorie II vallen.

De jaarvergoeding voor een zelfstandige gids zonder personeel is €40 exclusief btw. De basisvergoeding zit al in dit tarief verrekend.⁴

Deze licentie dekt evenwel niet de :

- publicatie van een tekst op foto op een website, sociale media of een nieuwsbrief,
- foto's van Belga of andere nieuwsagentschappen,
- sommige buitenlandse foto's.
- stockfoto's waarbij duidelijk een prijs staat vermeld.

Alle informatie hierover op www.reprobél.be onder private en publieke sector en onder internationaal.

⁴ Mail van 13 oktober 2022 van Kurt Van Damme - Head of Licensing, Legal and International Auvibel CV-SC - Reprobél CV-SC
Reprobél is ook volop in gesprek zijn met federatie [FTG] in verband met een sectorakkoord voor ref jaar 2022 (campagne vanaf januari 2023).

b. Uitzonderingen op het reproductierecht.

1. Fotokopie voor privégebruik

Kopieën mogen door een natuurlijke persoon gemaakt worden voor zuiver privaat gebruik.

Vergoeding voor privékopie

Ter compensatie van deze uitzondering is door de wet een vergoeding bepaald : de vergoeding voor privékopie, waarvan de bedragen bij koninklijk besluit worden vastgesteld. Deze wordt geïnd door de collectieve beheersvennootschap Auvibel die de vergoeding dan verder verdeelt aan de rechthebbenden.⁵ Deze vergoeding wordt geïnd bij de aankoop van allerlei apparaten waarmee men kopieën kan maken en in de aankoopprijs zijn de auteursrechten dus inbegrepen.

2. Reprografie voor beroepsactiviteiten

Het is eveneens toegelaten werken te fotokopiëren, in het kader van een beroepsactiviteit. De fotokopie moet wel bestemd zijn voor intern gebruik in de onderneming of vereniging.

Vergoeding voor reprografie

Ter compensatie bepaalt de wet dat ook hier een vergoeding moet worden betaald die bestemd is voor de auteurs van de gekopieerde werken. De vergoeding voor reprografie, waarvan de bedragen bij koninklijk besluit worden vastgelegd, wordt geïnd door de collectieve beheersvennootschap Reprobel die de geïnde bedragen verder verdeelt onder de verschillende categorieën van rechthebbenden.

⁵ <https://economie.fgov.be/nl/themas/intellectuele-eigendom/intellectuele-eigendomsrechten/auteursrecht-en-naburige/auteursrechten/gebruik-van-beschermde-werken/privekopie-en-reprografie>

c. Het Distributierecht

De toestemming van de houders van rechten op een werk is noodzakelijk om materiële exemplaren ervan op de markt te brengen, bijvoorbeeld in de vorm van boeken, platen, cd's, dvd's, enz. Ook de invoer valt onder dit distributierecht.

Er is zelfs toestemming vereist voor het gratis uitdelen van exemplaren.

Daarentegen is geen toestemming vereist om exemplaren, die op wettelijke wijze op de markt zijn gebracht, tweedehands te verkopen of weg te geven.

d. Recht van mededeling aan het publiek

De toestemming van de houders van het auteursrecht is vereist om een werk te mogen meedelen aan het publiek.

Hieronder valt ook het aan het publiek ter beschikking stellen van beschermd materiaal via internet.

Alle werken teksten, afbeeldingen, foto's die op internet staan, zijn auteursrechtelijk beschermd.

Men moet dus aan de fotograaf of de auteur de toelating vragen om: een foto te kopiëren, een artikel over te nemen of foto's van internet op een eigen website te plaatsen.⁶

Vergoeding ingeval van toestemming

Wanneer de auteur de toestemming verleent om zijn werk te gebruiken dan kan dit eventueel gratis zijn, maar hij kan natuurlijk ook een vergoeding vragen.

Die vergoeding dient afgesproken met de auteur en de SOFAM-tarieven kunnen hierbij als leidraad dienen.

Dit zijn richtinggevende tarieven voor auteursrechten voor visuele kunstenaars. Dit is vergelijkbaar met de SABAM-tarieven voor muzikale werken. Deze variëren afhankelijk van het formaat van de afbeelding op het scherm, de soort website en de duur dat deze foto gebruikt zal worden. (<https://www.sofam.be/nl/30/Belgische-tarieven>).

⁶ <https://www.cultuurloket.be/index.php/kennisbank/auteursrechten-en-naburige-rechten/aan-wie-moet-je-de-toelating-vragen>

3. Uitzonderingen op het auteursrecht.

Het auteursrecht kent een aantal uitzonderingen waarbij een beschermd werk kan gebruikt worden zonder de toestemming van de auteur.

- a. **Redevoeringen** uitgesproken in parlementen, openbare zittingen van rechtbanken of in politieke bijeenkomsten mogen vrijelijk worden gereproduceerd en aan publiek worden medegedeeld⁷
- b. **Officiële akten van de overheid**⁸

Hier kunnen geen auteursrechten op rusten.

- c. **Het citaatrecht**⁹

Men mag citeren uit een werk met het oog op kritiek, recensie onderwijs of wetenschappelijk onderzoek. Hierbij moet dan de naam van de auteur worden vermeld.

- d. **Actualiteitsverslaggeving.**¹⁰

Korte fragmenten van werken, prestaties, opnames en uitzendingen mag men gebruiken voor actualiteitsverslaggeving.

⁷ W.E.R. Art. XI.172. [§ 1. Redevoeringen uitgesproken in vergaderingen van vertegenwoordigende lichamen, in openbare terechtzittingen van rechtscolleges of in politieke bijeenkomsten mogen evenwel vrijelijk worden gereproduceerd en aan het publiek medegedeeld; alleen de auteur heeft echter het recht om ze afzonderlijk uit te geven.

⁸ W.E.R. Art. XI.172 § 2. Er bestaat geen auteursrecht op officiële akten van de overheid.

⁹ W.E.R. Art. XI.189 § 1. Het citeren uit een werk dat op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, ten behoeve van kritiek, polemie, [of recensie], maakt geen inbreuk op het auteursrecht, voorzover zulks geschiedt overeenkomstig de eerlijke beroepsgebruiken en het beoogde doel zulks wettigt.

Het citeren bedoeld in het vorige lid moet de bron en de naam van de auteur vermelden, tenzij dit niet mogelijk blijkt.

¹⁰ W.E.R. Art. XI.190. Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, kan de auteur zich niet verzetten tegen :

1° de reproductie en de mededeling aan het publiek, met het oog op informatie, van korte fragmenten uit werken of van integrale werken van grafische of beeldende kunst in een verslag dat over actuele gebeurtenissen wordt uitgebracht;

De reproductie en de mededeling aan het publiek van het werk bij gelegenheid van een verslag dat over actuele gebeurtenissen wordt uitgebracht overeenkomstig het voorgaande lid, moeten uit een oogpunt van voorlichting gerechtvaardigd zijn, en de bron, waaronder de naam van de auteur, moet vermeld worden, tenzij dit niet mogelijk blijkt.

Werken van beeldende kunst mogen volledig worden gebruikt. De bron en de naam van de auteur moeten steeds vermeld worden.

Het kan bijvoorbeeld gaan over een reportage over een optreden, de opening van een tentoonstelling, de toekenning van een prijs aan een schrijver, ...

e. Privé- of thuiskopie.

Kopiëren voor privégebruik, zonder commercieel oogmerk, mag. Het kan gaan over films, muziek, teksten, werken van beeldende kunst enz. Je mag de werken volledig kopiëren en om het even hoe: op papier, digitaal enz...

f. Reproductie en publieke mededeling voor de aankondiging en promotie van openbare tentoonstellingen en openbare verkopen van artistieke werken.

De organisator van een openbare tentoonstelling of openbare verkoop mag affiches verspreiden met de werken in kwestie, of die werken op zijn website zetten, om de tentoonstelling of verkoop aan te kondigen of te promoten. Verkoop van de affiches of catalogi enz. is niet gedekt door de uitzondering.

g. Werken die kunnen genieten van de panoramavrijheid.

Tot 2016 bestond in België geen panoramavrijheid d.w.z. dat wanneer je een foto nam van een openbaar gebouw of beeldhouwwerk dit auteursrechtelijk beschermd kon zijn!

Een klassiek voorbeeld: tot 2016 mocht je geen foto maken van het Atomium te Brussel zonder toelating te vragen aan de erfgenamen van Andre Waterkeyn [overleden op 4 oktober 2005] architect van dit gebouw, en dit tot het jaar 2075 !!

Door de wet van 27 juni 2016¹¹ werd de panoramavrijheid ingevoerd in het Belgisch auteursrecht.

Concreet betekent dit dat de auteur zich niet langer kan verzetten tegen een reproductie (bv. een foto, een publicatie op internet...) van zijn werk van beeldende, grafische of bouwkundige kunst dat

¹¹ B.S. 5 juli 2016 – Wetboek E.R, Artikel XI.190. Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, kan de auteur zich niet verzetten tegen :
2/1° de reproductie en de mededeling aan het publiek van werken van beeldende, grafische of bouwkundige kunst, die zijn gemaakt om permanent in openbare plaatsen te worden geplaatst, indien de reproductie of de mededeling gebeurt van het werk zoals het zich aldaar bevindt en wanneer die reproductie of mededeling geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk en geen onredelijke schade wordt berokkend aan de wettige belangen van de auteur

zich in het openbaar domein – op een plein, op een vrij toegankelijke weg, aan een openbaar gebouw – bevindt.

Opgepast! Dit betekent enkel dat je een eigen foto van een dergelijk werk mag maken; gebruik je een foto van een andere fotograaf dan gelden de regels van het auteursrecht wel!

h. Om educatieve redenen. ¹²

De wet op de auteursrechten voorziet een belangrijke uitzondering ten voordele van “het onderwijs” en voor wetenschappelijke onderzoek.

In dit kader mogen auteursrechtelijk beschermde werken toch gebruikt worden ter illustratie bij het onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek.

Het kan gaan over films, muziek, teksten, werken van beeldende kunst [foto's-kaarten enz.] met uitzondering van bladmuziek.

De werken mogen volledig gekopieerd worden op papier, digitaal enz.

Dus als een gidsenvereniging met een “niet winstgevende doelstelling” een bijscholing organiseert voor haar gidsen dan kan zij volgens mij van deze uitzondering genieten.

Anderzijds bepaalt de wet ook dat de door de overheid erkende onderwijs instanties ook de werken aan het publiek mogen mededelen voor zover dit plaatsvindt in het kader van de normale activiteiten van de instelling.

¹² [Art. XI.191/1. § 1.](#) [Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt kan de auteur zich niet verzetten tegen:]

1° het citeren ten behoeve van onderwijs, of in het kader van wetenschappelijk onderzoek, voor zover zulks geschiedt overeenkomstig de eerlijke gebruiken en in de mate dat het beoogde doel dit rechtvaardigt;

3° de reproductie van werken, met uitzondering van bladmuziek, ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek, voor zover het gebruik verantwoord is door de nagestreefde, niet-winstgevende doelstelling [...];

4° de mededeling aan het publiek van werken ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek, door instellingen die daartoe door de overheid officieel zijn erkend of opgericht en voor zover deze mededeling verantwoord is door de nagestreefde niet-winstgevende doelstelling, plaatsvindt in het kader van de normale [activiteiten van de instelling en beveiligd wordt door] passende maatregelen [...];

8° de reproductie, met uitzondering van bladmuziek, of de mededeling aan het publiek van werken in het kader van het digitaal gebruik ervan ter illustratie bij onderwijs, voor zover het gebruik verantwoord is door de nagestreefde, niet-winstgevende doelstelling en op voorwaarde dat het gebruik plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling, in haar gebouwen of elders, of door middel van een beveiligde elektronische omgeving die alleen toegankelijk is voor de leerlingen of studenten en het onderwijzend personeel van de onderwijsinstelling.

Moeilijke paragraaf om toe te laten dat bv bij een proef -gidsbeurt of een examen- gidsbeurt georganiseerd door een dergelijke instelling [bv Syntra of CVO] en waarbij publiek aanwezig is zonder problemen gebruik mag worden gemaakt van allerhande beeldmateriaal [kopieën en prints].

I. Werken die tot het openbaar domein behoren

1. Wegens het verstrijken van de beschermingsduur ¹³

Een werk is beschermd vanaf de datum van de creatie tot zeventig jaar na het overlijden van de auteur. Voor de berekening van deze **70-jarige beschermingstermijn** wordt 1 januari volgend op het jaar van het overlijden van de auteur als startdatum genomen.

2. Door een beslissing van de auteur zelf

Een werk kan ook tot het openbaar domein behoren wanneer de auteur dit zelf schriftelijk heeft verklaard.

Als dit het geval is, dan mag iedereen het vrij hergebruiken, het kopiëren, aanpassen, voordragen, tentoonstellen, ... zonder een vergoeding te moeten betalen.

Auteursrechtvrije afbeeldingen hebben het Public Domain Mark 1.0 of het CC0 1.0 Universal Public Domain Mark kenmerk. [Zie verder] Voor afbeeldingen in het publieke domein is geen bronvermelding vereist.

j. Verweesde rechten zonder gekende auteur

Wanneer men een werk wil gebruiken van een auteur die men niet kent of niet kan opsporen, dan moet men de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen. ¹⁴

Men moet dan namelijk kunnen bewijzen dat men er alles aan gedaan heeft om de houder van de rechten te vinden [tot en met de raadpleging van beheersvennootschappen].

¹³ Wetboek E.R. **Art. XI.166.** § 1. Na het overlijden van de auteur blijft het auteursrecht gedurende zeventig jaar bestaan ten voordele van de persoon die hij daartoe heeft aangewezen of, indien dat niet is gebeurd, ten voordele van zijn erfgenamen, overeenkomstig artikel XI.171.

§ 7. De in dit artikel gestelde termijnen worden berekend vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het feit dat de rechten doet ontstaan.

¹⁴ <https://economie.fgov.be/nl/themas/intellectuele-eigendom/intellectuele-eigendomsrechten/auteursrecht-en-naburige/auteursrechten/bescherming-van-werken/personen-organisaties-die-het>

Als na deze zoektocht blijkt dat de auteur onvindbaar blijft, moet men toch nog op zijn hoede zijn want er kan altijd een rechthebbende opduiken die een vergoeding kan eisen. Persoonlijk denk ik dat dergelijke werken beter niet worden gebruikt.

k. Specifiek voor Webmasters: foto's "embedden"

Embedden is een legale manier om afbeeldingen van een andere website te tonen op je eigen website. Door in je HTML-code te verwijzen naar de oorspronkelijke bron [URL van de foto] wordt deze foto niet gekopieerd of gedeeld en is er geen auteursrecht verschuldigd. Men moet steeds in de broncode kunnen aantonen dat de foto ingesloten is [embedded].¹⁵

Het is aangewezen om in dit geval toch een bericht te plaatsen [met een eventuele link], om aan te geven waar de originele afbeelding vandaan komt.

Nadeel: je hebt geen enkele controle op de gebruikte foto en als de site waarna je verwijst offline gaat of de foto verwijderd dan verdwijnt deze uiteraard ook op jouw site.

4. Overdracht van rechten.

De auteursrechten maken deel uit van het vermogen van de eigenaar en kunnen dus worden verkocht, afgestaan of in licentie worden gegeven.

a. Verkoop

De auteur kan zijn rechten op het werk afstaan aan een andere persoon of organisatie tegen vergoeding.

b. Licentie

Hiermee geeft de auteur zijn toestemming om zijn werk te gebruiken, maar hij doet er geen definitieve afstand van. Een

¹⁵ Zie HvJ, 13 februari 2014 C-466/12 inzake Svensson " het plaatsen op een website van aanklikbare links naar werken die op een andere website vrij beschikbaar zijn, vormt geen mededeling aan het[een nieuw] publiek vormt

licentie kan beschouwd worden als een soort van huur tegen vergoeding of gratis maar onder bepaalde voorwaarden.

1. De Creative Commons Licentie

Creative Commons is een non-profitorganisatie met als doel creatieve werken vrijer ter beschikbaar te stellen dan dit via het klassieke auteursrecht mogelijk is. De auteur die hieraan deelneemt geeft de toestemming om onder bepaalde voorwaarden gratis gebruik te maken van zijn werk.

Een werk dat onder een Creative Commons-licentie valt heeft als voordeel dat iedereen door het label dat eraan wordt toegekend onmiddellijk weet wat hij al dan niet met het werk mag doen. Hij moet geen contact meer opnemen met de auteur om zijn toestemming te vragen.

Zoekt men bijvoorbeeld een afbeelding die men gratis mag hergebruiken, dan kan men zoeken naar werk waaraan een CC-licentie is verbonden die dat toestaat, bijvoorbeeld via [CC search](#).

2. Creative Commons – praktisch¹⁶

Er is keuze uit **zes standaardlicenties** met elk hun eigen label die gebruik toelaat onder een aantal voorwaarden.

	Naamsvermelding 4.0 Internationaal (CC BY 4.0)¹⁷ Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaathet werk te bewerken – te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden. Onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een link naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is.

¹⁶ www.creativecommons.org

¹⁷ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl>

	Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationaal (CC BY-SA 4.0)¹⁸ Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat het werk te bewerken – te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden. Onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te <u>vermelden</u>, een link naar de licentie te plaatsen en <u>aan te geven of het werk veranderd is</u>. Gelijk Delen – Als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd, moet je het veranderde materiaal verspreiden onder dezelfde licentie als het originele werk.
	Naamsvermelding-Niet-commercieel 4.0 Internationaal (CC BY-NC 4.0)¹⁹ Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat het werk te bewerken – te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken Onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te <u>vermelden</u>, een link naar de licentie te plaatsen en <u>aan te geven of het werk veranderd is</u>.

¹⁸ <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.nl>

¹⁹ <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.nl>

	Niet-commercieel – Je mag het werk niet gebruiken voor <u>commerciële doeleinden</u>.
	Naamsvermelding-Niet-commercieel-Gelijk Delen 4.0 Internationaal (CC BY-NC-SA 4.0)²⁰ Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat het werk te bewerken – te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken Onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te <u>vermelden</u>, een link naar de licentie te plaatsen en <u>aan te geven of het werk veranderd is</u>. Niet-commercieel – Je mag het werk niet gebruiken voor <u>commerciële doeleinden</u>. Gelijk Delen – Als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd, moet je het veranderde materiaal verspreiden onder <u>dezelfde licentie</u> als het originele werk.
	Naamsvermelding-Geen Afgeleide Werken 4.0 Internationaal (CC BY-ND 4.0)²¹ Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden. Onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te <u>vermelden</u>, een link naar de licentie te plaatsen en <u>aan te geven of het werk veranderd is</u>.

²⁰ <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.nl>

²¹ <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.nl>

	Geen Afgeleide Werken – Je mag het veranderde materiaal niet verspreiden als je het werk hebt <u>geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd</u>.
	Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 4.0 Internationaal (CC BY-NC-ND 4.0)²² Je bent vrij om: het werk te delen – te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat Naamsvermelding – De gebruiker dient de maker van het werk te <u>vermelden</u>, een link naar de licentie te plaatsen en <u>aan te geven of het werk veranderd is</u>. Niet-commercieel – Je mag het werk niet gebruiken voor <u>commerciële doeleinden</u>. Geen Afgeleide Werken – Je mag het veranderde materiaal niet verspreiden als je het werk hebt <u>geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd</u>.
Naast de zes klassieke licenties biedt Creative Commons ook twee manieren aan om aan te geven dat een werk zonder beperkingen kan worden gebruikt:	
	Commons Zero verklaring (of CC0):²³ Met een CC0-verklaring kan een rechthebbende aantonen dat hij afstand doet van zijn auteursrecht. Door CC0 op een werk van toepassing te verklaren, stelt een auteur zijn werk beschikbaar aan de 'Commons' door, voor zover dit wettelijk toegestaan is, afstand te doen van

²² <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.nl>

²³ <https://creativecommons.org/choose/zero/>

	al zijn rechten op het werk volgens het auteursrecht en alle andere aanverwante of naburige rechten die hij op het werk zou hebben.
	Commons - Public Domain Mark: Met de Public Domain Mark wordt een werk aangeduid dat niet auteursrechtelijk beschermd is (omdat het bijvoorbeeld niet origineel is) of waarvan de auteursrechtelijke beschermingstermijn verstreken is (omdat de auteur meer dan 70 jaar geleden is overleden).

5. Beheersvennootschappen

De auteur kan zelf instaan voor het beheer van de rechten op zijn werk, maar hij kan die taak ook overdragen aan een **beheersvennootschap**. Dit is geen wettelijke verplichting, maar een dergelijke aansluiting biedt hem het voordeel dat zijn rechten op een meer **efficiënte wijze** worden beheerd.

Enkele **voorbeelden** van beheersvennootschappen in België zijn:

- **SOFAM** is gespecialiseerd in de visuele kunsten (schilderkunst, beeldhouwkunst, fotografie, architectuur, grafiek, striptekenaars, design, ...). SOFAM verenigt meer dan 4.500 kunstenaars in de verschillende disciplines van de visuele kunsten. Zij int en verdeelt de auteursrechten die haar leden toekomen voor de exploitatie van hun werken.
- **Sabam** is de Belgische vereniging van auteurs, componisten en uitgevers..
- **Reprobel** is een beheersvennootschap die o.m. de zogenaamde reprografierechten int en verdeelt onder de rechthebbenden en een licentie aanbiedt voor reproductie en digitale hergebruik.

Een **overzicht** van beheersvennootschappen die erkend zijn om op te treden op Belgisch grondgebied, vind je op:

6. Portretrecht [recht op afbeelding]

Dit recht bepaalt dat niemand zonder je toestemming een foto van jou mag maken en of deze publiceren in de krant, in een tijdschrift, op sociale media, of op internet. Deze bescherming geldt tot 20 jaar na je overlijden²⁴

Enkele uitzonderingen. ²⁵

- Voor beelden van een groep mensen, bijvoorbeeld of een sportmanifestatie, hoeft men geen toestemming van iedereen op de foto.
- **Opgelet:** als er binnen die mensenmassa wel iemand duidelijk centraal in het beeld staat (bijvoorbeeld een close-up van een betoger tijdens een betoging) heb je in principe diens toestemming nodig.
- Een andere uitzondering op deze regel zijn publieke figuren. (bijvoorbeeld politici, sportvedetten, zangers ...) deze dienen in principe ook geen voorafgaande toestemming te geven. Hier geldt immers het recht op informatie.

Wanneer men als vereniging foto's wil nemen tijdens een activiteit en deze nadien wil publiceren op de website of sociale media dan kan dat in principe maar misschien toch even verwittigen tijdens de activiteit dat er foto's genomen worden en dat die later in een nieuwsbrief of op de website gepubliceerd zullen worden en dat wie absoluut niet op de foto wil dit kan melden.

7. Praktische tips voor websites, nieuwsbrieven en rondleidingen

²⁴ Art. XI.174. [De auteur of de eigenaar van een portret dan wel enige andere persoon die een portret bezit of voorhanden heeft, heeft niet het recht het te reproduceren of aan het publiek mede te delen zonder toestemming van de geportretteerde of, gedurende twintig jaar na diens overlijden, zonder toestemming van zijn rechtverkrijgenden.]

²⁵ <https://breedbeeld.org/info-advies/juridisch-advies/portretrecht>

A. Vooraf

Als je niet zeker bent of een foto die je ooit hebt gebruikt wel rechtenvrij is, kun je deze beter van je website verwijderen

B. Gebruik zoveel mogelijk eigen foto's.

Dan ben je uiteraard zeker dat de foto rechtenvrij is.
Opgepast evenwel met het portretrecht.

C. Gebruik rechtenvrije foto's of foto's met een licentie.

De meeste foto's op internet zijn niet rechtenvrij en het gebruik ervan is niet zonder gevaar. [Zie inleiding]²⁶

Er zijn ook **websites die "rechtenvrije" foto's aanbieden. Al dan niet tegen betaling.** Voor die beelden verklaart de fotograaf dat iedereen de foto's vrij mag gebruiken.

- Websites waar je moet betalen voor een rechten vrij foto;

<https://www.pexels.com/nl-nl/>

<https://pixabay.com/nl/>

<https://unsplash.com/images>

Tip : sommige bedrijven bieden in hun software die je nodig hebt om een website te bouwen de mogelijkheid om gratis stockfoto's te gebruiken Zo biedt Jouwweb in de software gratis 2.000.000 afbeeldingen van Unsplash aan.

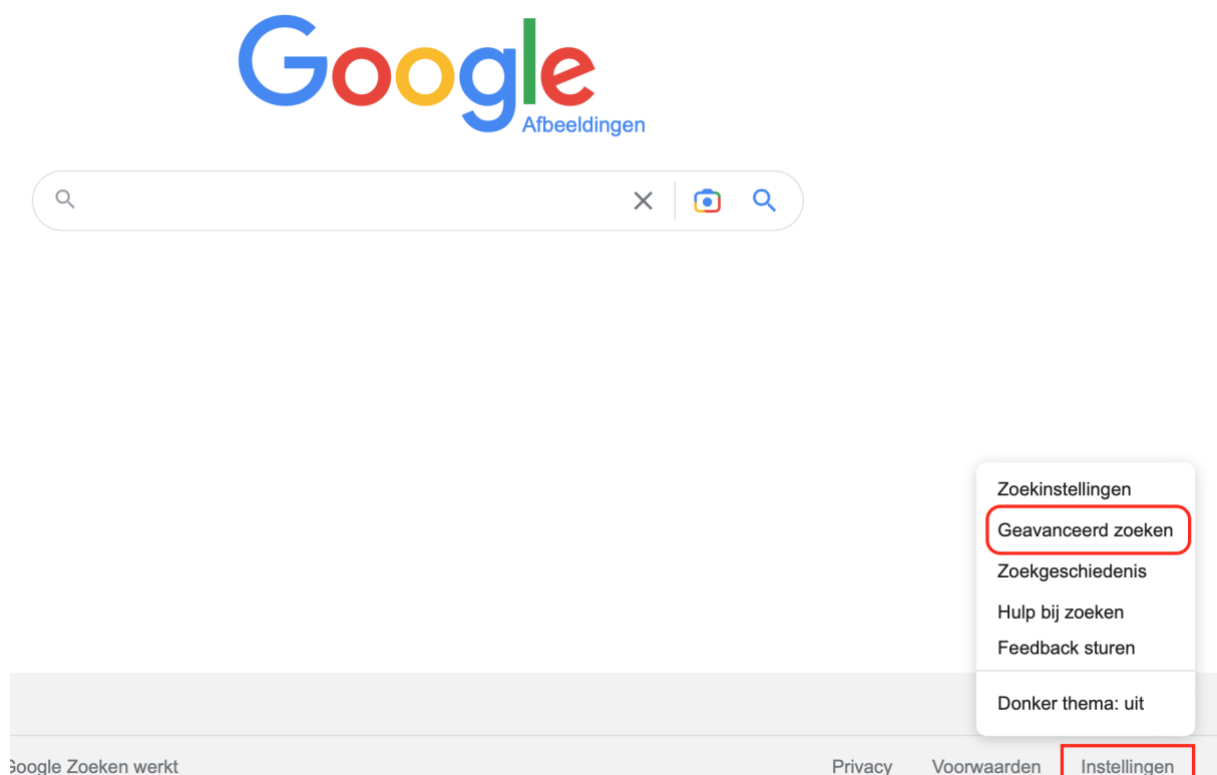
²⁶ Zie ook <https://radio2.be/lees/1471-euro-auteursrecht-betalen-voor-4-fotos-die-je-online-zet-de-inspecteur-geeft-tips-om-rechtenvrije-fotos-te-vinden?view=undefined> Volgens Copytrac zouden er 3 miljard auteursrechtelijke beschermde foto's op internet staan waarvan 85 % gestolen! <https://www.copytrack.com>

Er zijn ook Websites waarop je afbeeldingen onder Creative Commons licentie kan selecteren waarvan je natuurlijk de voorwaarden van de licentie moet respecteren. In het kader van dit werk bespreek ik er 2 namelijk Google images en Creative Commons.

D. Hoe selecteer ik afbeeldingen met een CC licentie op de website "Google Images "

Om afbeeldingen met een CC-licentie die je mag gebruiken te ontdekken ga je als volgt te werk

Op de website google afbeeldingen [google images] klik je onderaan rechts op de vermelding "instellingen" en op het uitgerolde menu op geavanceerd zoeken:

Dan krijg je volgend scherm:

Geavanceerd zoeken naar afbeeldingen

Afbeeldingen vinden met... Dit in het zoekvak doen.

al deze woorden: Typ de belangrijke woorden: winter rijp

dit exacte woord of deze exacte woordgroep: Zet exacte woorden tussen aanhalingstekens: "ijsbloem"

een of meer van deze woorden: Typ OR tussen alle woorden die je wilt tonen: bomen OR onkruid OR grassen

geen van deze woorden: Zet een minteken vlak voor woorden die je niet wilt tonen: -windows

Verfijn vervolgens je zoekresultaten op...

afbeeldingsformaat: Afbeeldingen zoeken in elk gewenst formaat.

beeldverhouding: Geef de vorm van afbeeldingen aan.

kleuren in afbeelding: elke kleur full colour zwart-wit transparant deze kleur: Zoek afbeeldingen in de gewenste kleuren.

type afbeelding: Beperk het type afbeeldingen dat kan worden gevonden.

regio: Zoek afbeeldingen die in een bepaalde regio zijn gepubliceerd.

site of domein: Zoek één site (zoals sfmoma.org) of beperk je resultaten tot een domein, zoals .edu, .org of .gov

SafeSearch: Aangeven of SafeSearch seksueel expliciete content moet filteren.

bestandstype: Zoek afbeeldingen met de gewenste indeling.

gebruiksrechten: Zoek afbeeldingen die je onbeperkt opnieuw kunt gebruiken.

Klik op gebruiksrechten

Klik op creatice commons licentie

Klik op geavanceerd zoeken

E. Hoe plaats ik een foto met een CC licentie op mijn website of in mijn nieuwsbrief via de website Creative commons search

Opzoeking van een dergelijke foto via Creative commons search
<https://wordpress.org/openverse/?referrer=creativecommons.org>

1. We zoeken bvb "Diksmuide" op in het openingsscherm

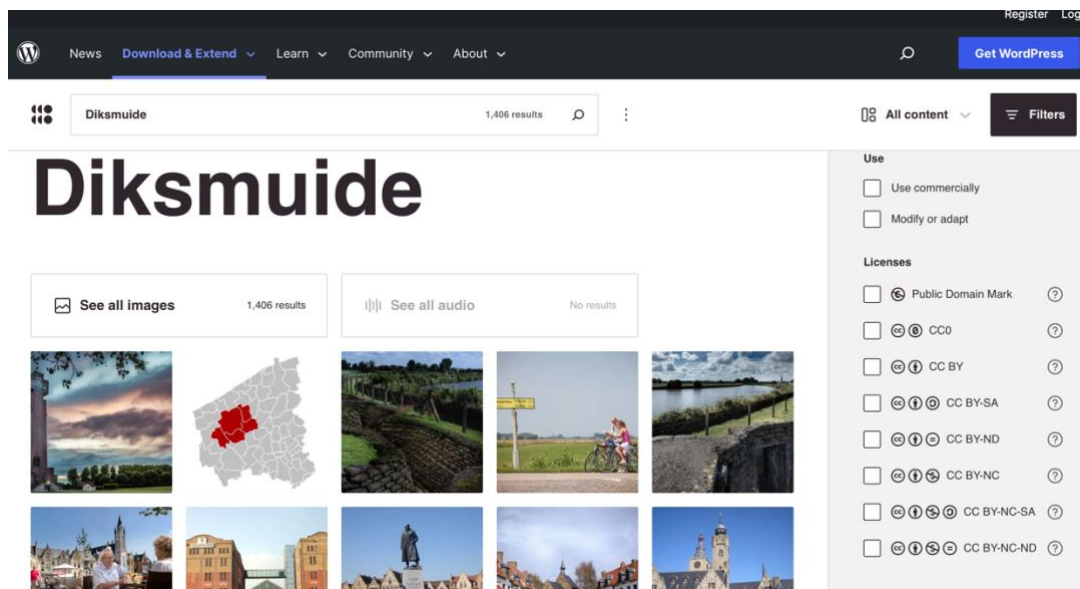
Explore more than 600 million creative works

An extensive library of free stock photos, images, and audio, available for free use.

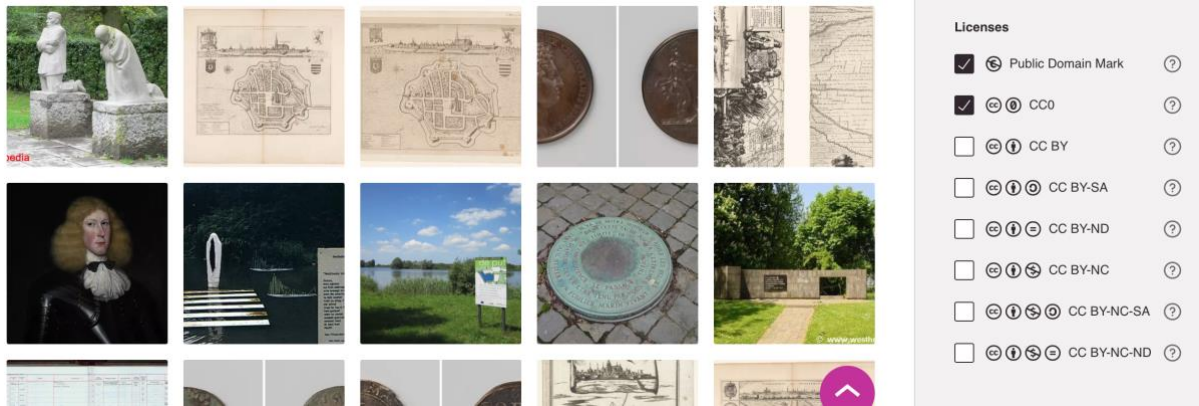
Diksmuide All content Search

All Openverse content is under a [Creative Commons license](#) or is in the public domain.

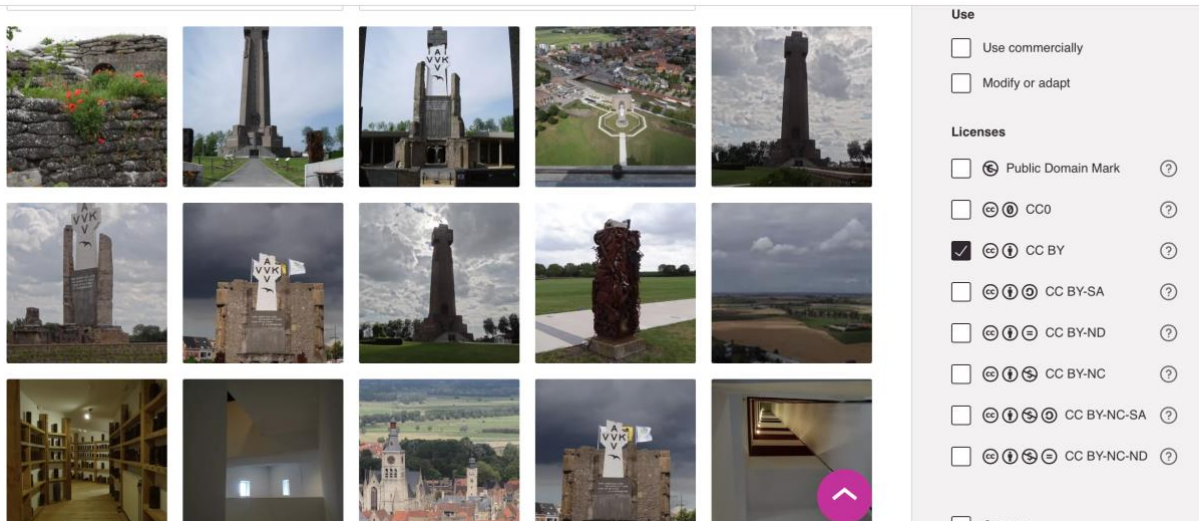
2. Je krijgt nu een scherm met een aantal foto's over Diksmuide en aan de rechterkant van het scherm een tabel met de verschillende creative commons licenties en de foto's die tot het openbaar domein behoren.

3. Als je in het rechterscherm de items openbaar domein aanklikt krijg je de foto's die tot het openbaar domein behoren en die je dus zonder enige restrictie mag gebruiken

4. Als je CCBY [met naamsvermelding] aanklikt krijg je alle foto's die je mag gebruiken onder de voorwaarden van deze licentie.

5. Hoe plaats ik nu die foto op mijn website ?

Je klikt op **get this image**

Stadhuis en Belfort - Diksmuide
by [westher](#)

Get this image

flickr Explore Prints Get Pro Photos, people, or groups Log In Sign Up

← Back to photostream

Navigation arrows: < >

Download options menu:

- Square (150 × 150)
- Small (400 × 300)
- Medium (800 × 600)
- Large (2048 × 1536)
- X-Large (4608 × 3456)
- Original (4608 × 3456)
- View all sizes

☆ ↻ ↓

Esther Westerveld [+ Follow](#)

Stadhuis en Belfort - Diksmuide

101 views 1 fave 0 comments Taken on July 25, 2015

Some rights reserved

Je download de foto in het formaat dat je wenst zie uiterst rechts

6. Nu nog de correcte referentie aanduiden zoals door CC vereist, druk op copy tekst en plaats de volgende vermelding onder de foto

"Stadhuis en Belfort - Diksmuide" by westher is licensed under CC BY 2.0.

How to use

Visit the image's website to download and use it. Make sure to credit the creator by showing the attribution information where you are sharing your work.

License

This image was marked with a **CC BY 2.0** license:

Credit the creator.

Credit the creator

Rich Text

HTML

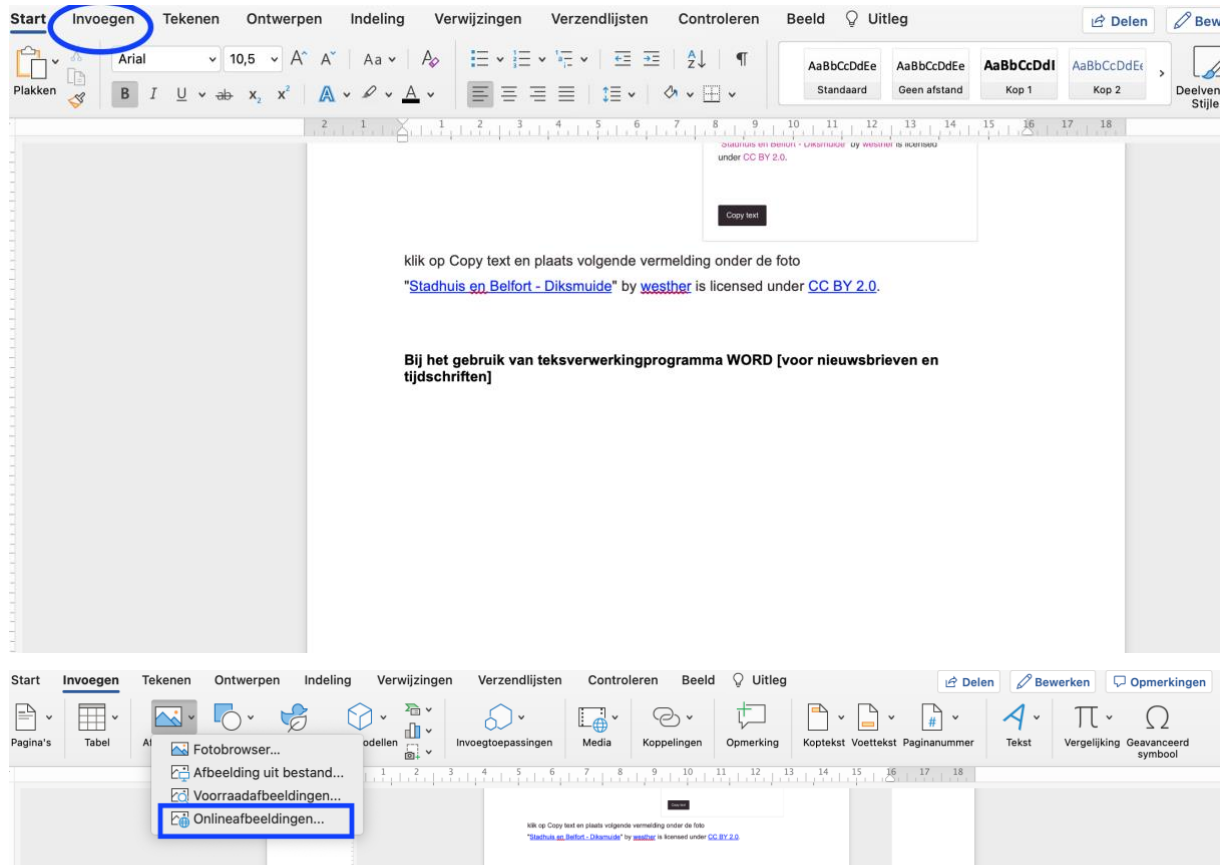
Plain text

"Stadhuis en Belfort - Diksmuide" by **westher** is licensed under **CC BY 2.0**.

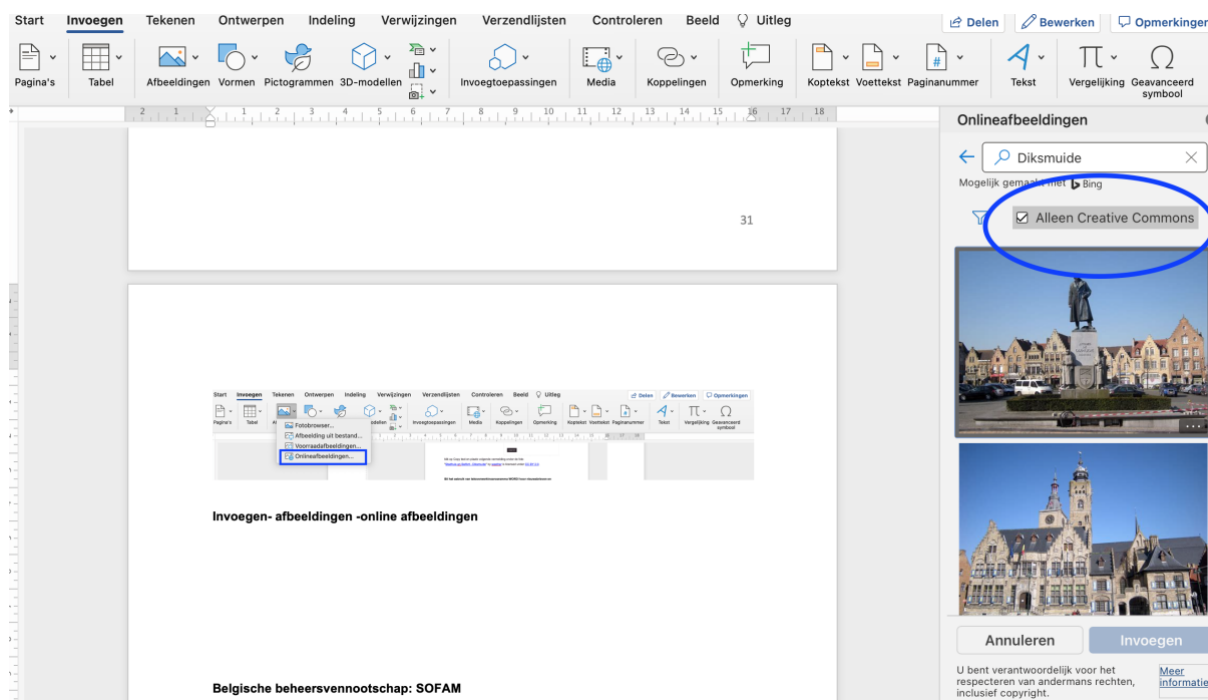
Copy text

F. Hoe voeg ik een foto in met het tekstverwerkingsprogramma WORD [voor nieuwsbrieven en tijdschriften].

1. Druk op invoegen

2. Invoegen- afbeeldingen -online afbeeldingen

3. Alleen creative commons aanklikken en licentievooraarden respecteren

G. Je wil toch gebruik maken van foto's die auteursrechtelijk beschermd zijn

Als je een bepaalde foto die beschermd is wil gebruiken, zal je dus eerst dienen na te gaan wie de auteur of rechthebbende is. Als je weet wie de fotograaf is, kan je persoonlijk de vraag stellen of je zijn/haar foto mag gebruiken. Als de fotograaf akkoord gaat, rest nog de vraag of het gebruik gratis of betalend is. Het eventueel te betalen bedrag is vrij te bepalen.

Heel wat fotografen en kunstenaars zijn aangesloten bij een beheers vennootschap die voor hen hun auteursrechten regelt. In dat geval betaal je auteursrechten aan de beheersvennootschap die de fotograaf vertegenwoordigt. Je kan ook zelf een vergoeding overeenkomen met de auteur. Hiervoor kan je inspiratie vinden bij Sofam tarieven, die richtinggevend zijn voor visuele kunstenaars.

https://www.sofam.be/dbfiles/mfile/800/808/SAC194_2016_NL_Tarif_Sofam_WEB.pdf

H. Gebruik van kopieën of prints van geografische kaarten.

Gebruik van geografische kaarten tijdens een gidsbeurt

De kaarten van het NGI [Nationaal Geografisch Instituut].²⁷

De Belgische wetgeving bepaalt dat na een periode van 70 jaar vanaf het overlijden van de auteur zijn werk in “het openbaar domein valt”

Toch kan je deze werken nog altijd niet kosteloos gebruiken.

Ik neem als voorbeeld de geografische kabinetskaart Ferraris die al meer dan 200 jaar oud is. Deze kaart is ideaal om als natuur- of toeristische gids de evolutie van een landschap of stad aan je publiek te tonen

Als ik nu op de website van NGI surf stel ik vast dat er beperkingen staan op het gebruik van deze kaart. Deze mag bijvoorbeeld niet gebruikt worden voor commerciële doeleinden.

Op hun website staat volgende melding m.b.t. Intellectuele eigendomsrechten

*Als gebruiker heeft u het recht om, zonder voorgaande toestemming van het NGI, de gegevens van TopoMapView voor privé- gebruik of voor niet-winstgevende **of niet- commerciële doelstellingen** of voor onderwijs of wetenschappelijk onderzoek te raadplegen en te printen (in A4 formaat), op te slaan in de bladwijzer en de website als link door te sturen naar derden, mits telkens de vermelding van de bron als volgt : © 2012 NGI TopoMapView.*

Wat een betalende gidsbeurt betreft heb ik de vraag gesteld aan het Nationaal Geografisch instituut. Zij hebben mij bevestigd dat je als gids een print van de kaart mag nemen en tonen maar dat je geen verder kopies mag nemen et uitdelen aan het publiek.²⁸

Opgepast: Wat in de Reprobél portefeuille zit zoals de Ferraris atlas van Lannoo mag enkel kopies getoond worden worden als de gids over een Reprobél licentie beschikt.

²⁷ <https://www.ngi.be/website/aanbod/>

²⁸ Mails NGI van 14 en 16 november 2022.

Bibliografie

Janssens, M.C. en Vanhees, H. Auteursrecht@internet, UGA, 2012, 116 p.

Jeff Keustermans en Peter Blomme, Auteursrecht capita selecta, Intersentia, 2021.

Internet

Wetboek economisch recht Deel XI - Titel V - auteursrecht en naburige rechten

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=nl&la=N&cn=2013022819&table_name=wet&caller=list&N&fromtab=wet&tri=dd%20AS%20RANK&rech=1&numero=1&sql=%28text%20contains%20%28%27%27%29%29#Art.XI.1

<https://creativecommons.org>

<https://www.creativecommons.be>

<https://creativecommons.nl/uitleg/>

https://www.projectcest.be/wiki/Publicatie:Handboek_Rechten_Klar_en_gebruiken

<https://www.cultuurloket.be/kennisbank/auteursrechten-en-naburige-rechten>

Colofon

Uitgave van de

Gidsenkring Westhoek
Veurnekeiweg 9
8670 Koksijde.

Auteur

Luc De Dobbeleer

Copyright 2023

De uitgave mag enkel verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden mits bronvermelding.